

**ОБЩИНСКА ПРОГРАМА
ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО
2015 ГОДИНА**

**„ЗА ПО-ДОБРО БЪДЕЩЕ НА
ДЕЦАТА НА ЕЛЕНА“**

Общинската програма за закрила на детето – 2015 г. документира волята и готовността на институциите в Община ЕЛЕНА за повишаване качеството на живот на децата.

Съгласно чл. 2 от Закона за закрила на детето – „Дете е всяко физическо лице до навършване на 18 години“.

Общинската програма за закрила на детето за 2015 г. - „За по-добро бъдеще на децата на Елена“ е съобразена със следните стратегически документи, планове, програми и нормативни документи:

- Стратегията на Съвета на Европа за правата на детето /2012-2015/;
- Националната стратегия за детето /2008-2018/;
- Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Р България“ и Планът за действие за изпълнение на стратегията;
- Конвенция за правата на детето на ООН;
- Закон за закрила на детето и правилникът за прилагането му;
- Споразумение за прилагане на Координационен механизъм за взаимодействие в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие;
- Концепция за държавна политика в областта на правосъдието за детето;

П Р И О Р И Т Е Т И

- I. Политики за детето. Създаване на условия за социално включване на децата.
- II. Здравеопазване. Подобряване здравето на децата.
- III. Образование. Осигуряване на равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование на всички деца.
- IV. Насърчаване участието на децата в доброволчеството.
- V. Защита на децата от всякакви форми на злоупотреба, насилие и експлоатация.
- VI. Култура, спорт, свободно време и развитие на способностите на детето.

Стратегическа цел:

Обединяване и координиране на усилията на общинските и местните държавни органи и неправителствени организации в посока всяко дете от Община Елена да расте в семейна среда, която е в състояние да му осигури нормално физическо, умствено, нравствено и социално развитие.

Основни задачи:

- Развиване на мерки в подкрепа на отговорното родителство;
- Развиване на мерки в подкрепа на родителите при наличие на риск за детето от изоставяне;
- Развиване на социални услуги в общността за подкрепа на децата и семействата;
- Превенция на изоставянето на деца за отглеждане в специализирани институции;
- Развиване на алтернативни семейни грижи:
- Осигуряване на педагогическа и правна помощ на родителите или лицата, на които са възложени родителски функции, по проблеми, свързани с отглеждането, възпитанието и обучението на децата;
- Съдействие за улесняване на връзките между децата и родителите и справяне с конфликти и кризи в отношенията;
- Гарантиране на равен достъп на децата до качествено образование и подготовка, с оглед пълноценна социална реализация;
- Осигуряване на подходящи извънкласни форми на обучение с цел ангажиране свободното време на децата;
- Провеждане мероприятия в училищата, с цел повишаване на здравната култура на учащите се;
- Провеждане на обучения на педагогическия и непдагогическия персонал за работа с деца и ученици със специални образователни потребности, с цел повишаване качеството на образованието им;
- Превенция на попадането на деца на улицата;
- Повишаване ефективността на мерките за защита на децата от насилие, злоупотреба и други форми на експлоатация;

Дейности:

Дейностите, включени в Програмата, са съобразени с потребностите за грижата за децата в Община Елена и са предложени от широк кръг заинтересовани институции, работещи за осигуряване на израстването, развитието и безопасността на децата. Заложени са реално изпълними дейности, които да спомогнат за развитието на политиките за детето в отделните сектори и за постигане на по-ефективна защита и гаранции на основните права на децата от общината във всички сфери на обществения живот.

Социалните услуги в община Елена, които са насочени към деца са:

- Дневен център за деца и младежи с ментални увреждания

Със Заповед № 5/08.01.2008г. на АСП, респективно МТСП е открит Дневен център за деца и младежи с увреждания като делегирана държавна дейност, считано от

01.01.2008г. Услуги се извършват както на деца и младежи с ментални увреждания, така и на деца и младежи, които имат само физически увреждания. Целта е Дневният център е да допринесе за задоволяване на социалните, медицинските и образователни потребности на децата и младежите с интелектуални затруднения и физически увреждания в общината и да доведе до подобряване качеството на техния живот, и до социалната им интеграция и адаптация. Дневният център осигурява включваща, приемаща и стимулираща развитието среда за деца и младежи с интелектуални затруднения и физически увреждания. Центърът насърчава и подкрепя социалното, емоционалното, образователното и културното развитие на всеки потребител в стремеж да развие потенциала си и да бъде ценен участник в общността. В Центъра се извършват следните дейности:

- Цялостно обслужване на децата и младежите през деня
- Възпитателна дейност, включваща трудотерапевтични занимания
- Логопедична дейност
- Психологична дейност
- Рехабилитационна дейност
- Подпомагане учащите в образователния процес
- Организация на свободното време и личните контакти
- Консултиране и подпомагане на родителите и техните родителски умения като ко-терапевти
- Хранене – обяд и следобедна закуска
- Организиран транспорт по превозване на потребителите от дома им до Дневния център и обратно

Дневния център е с капацитет 36 места и работи екип от 13 бр. специалисти. Всички потребители са включени в системата на образованието - било то – детска градина, масови училища или помощни училища.

- Приемна грижа

На 08.12.2011 в град София във връзка с изпълнение на проект „И аз имам семейство“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 бе сключено партньорско споразумение между Община Елена и АСП. Този проект се изпълнява на територията на цялата община, след като е идентифицирана нуждата от приемна грижа. Основната цел на проекта е да се подкрепи процеса на деинституционализация на деца като се създаде и реализира устойчив модел за развитие на заместваща семейна грижа за деца, настанени в специализирани институции и на деца в риск от изоставяне. Специфичните цели са свързани със създаване на условия за намаляване на бедността, особено в малките населени места, чрез създаване на заетост, като приемни родители на безработни лица и изграждане на квалифицирани специалисти в общината. Основни дейности залегнати в проекта са: индивидуална работа с децата; подготовка за настаняване и проследяване на всеки конкретен случай; обучения и подкрепа на семействата на роднини и близки, при които има настанени деца; провеждане на индивидуална и групов супервизия на приемните родители; създаване на групи за взаимопомощ. Към момента в община Елена има 8 утвърдени професионални приемни семейства и 10 деца настанени деца при тях.

- Личен асистент

Проект „Подкрепа за достоен живот“ по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG 051PO001-5.2.09 „Алтернативи“ на оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ услуга „Личен асистент“ стартира на 8.11.2010 г. До момента са реализирани два етапа от проекта. От 18 декември 2012 започна и третия етап. В трите етапа от проекта са ангажирани 67 лични асистенти, които предоставят услугата на територията на цялата община. Услугата „Личен асистент“ се предоставя по начин, по който се зачита правото на достойнство и лично пространство на потребителите и се съобразява с начините на живот на всеки един от потребителите. Личните асистенти осигуряват подкрепа на хора с увреждания, които не могат сами да се грижат за себе си и да организират бита си. Ежедневно от услугата се възползват 67 потребителя. Това са хора с трайни увреждания, нуждаещи се от постоянна грижа/обслужване, в т.ч. 20 деца с трайни увреждания.

- Център за ранна интервенция

Проект „За по добро детство“ е започнал на 22.06.2011 г., финансиран със заем на Световната банка. Изпълнението на планираните дейности по проекта и крайният му срок, следва да приключат преди 30.09.2015 г. Той се изпълнява на територията на общините Елена и Златарица. Проектът цели превенция на социалното изключване и намаляване на бедността след децата чрез инвестиции в ранното детско развитие. Чрез подобряване готовността на децата за включване в образователната система и подкрепата за формиране на родителски умения, сред уязвимите групи родители се цели да се ограничи и предаването на бедността между поколенията. Проектът включва два компонента: предоставяне на услуги за деца от 0 до 3 години и от 3 до 7 години, както и техните родители. Част от услугите се предоставят от мобилен екип, който посещава домовете на потребителите на територията на двете общини. Центърът разполага с рехабилитатор, социални работници, специален педгог, акушерка, психолог, юрист, гинеколог, лекари-педиатри, медицински сестри, стоматолог.

- Дом за деца и младежи с умствена изостаналост „Надежда“

Домът се намира на 10 км от град Елена. Той е открит през 1959 г. в сградата на бивш родилен дом. Към днешна дата капацитетът на Дома е 40 бр., но в момента потребителите са 22 бр. Двама от младежите посещават ПУ „Иван Вазов“ в с.Ново село, а 7 от децата са ученици в ПУ „Св. Теодосий Търновски“ гр. Велико Търново - две паралелки се намират в сградата на ДДМУИ „Надежда“, а другата в Дневен център град Елена. Персоналът на институцията в по-голямата си част е от град Елена и работи по утвърден 24 часов график. Общата численост на работещите в институцията е 28 бройки. Персоналът обслужва децата и младежите през деня и през нощта като се грижи за :

- Медицинското състояние на потребителите – постоянно наблюдение от лекар и медицински сестри
- Възпитателна дейност, включваща трудотерапевтични занимания
- Подпомагане учащите в образователния процес
- Организация на свободното време и личните контакти
- Консултиране и подпомагане на родителите при контактите им с децата и младежите

ДДМУИ „Надежда“ е част от проекта „Детство за всички“ на ДАЗД, който е свързан с деинституализацията – извеждане на децата и младежите от институциите и настаняването им в ЦНСТ или Защитено жилище. Извеждането на потребителите от специализираната институция започна през януари 2014 г. Към момента са изведени 28 деца и младежи настанени в различни услуги според техните потребности и нужди.

Настоящата програма е изготвена от Дирекция „Соцеално подпомагане“ гр. Елена и е съгласувана с Обществения съвет за закрила на детето на 11.04.2015 г.

Приоритетни области и оперативни цели:

ПРИОРИТЕТ I. Политики за детето. Създаване на условия за социално включване на децата.

Цели	Дейности	Индикатори	Отговорни институции	Срок
<p>1. Гарантиране на правото на детето да живее в сигурна семейна среда.</p>	<p>1.1. Извършване на проверка и оценка на всеки постъпил сигнал в Дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Елена за нарушаване правата на дете или дете в риск по смисъла на Закона за закрила на детето.</p>	<p>Брой извършени проверки и изготвени оценки на сигнал;</p>	<p>Отдел „Закрила на детето“ при Дирекция „Социално подпомагане“ – Елена</p>	<p>Текущ за 2015г.</p>
	<p>1.2. Разработване на минимален пакет гарантирани услуги за подкрепа на семейството на общинско ниво и механизъм за въвеждането им.</p> <p>1.2.1. Приоритетна подкрепа на детето и семейството му, чрез мерки за закрила в семейна среда или в близка до семейната среда, включително и чрез предоставяне на подходящи социални услуги в общността.</p> <p>1.2.2. Насочване към програми за заетост и финансова подкрепа на семейства, отговарящи на условията за месечно социално подпомагане за децата, които отглеждат.</p> <p>1.2.3. Подкрепа доходите на родителите/осиновители и/или лицата полагащи грижи за деца с трайни увреждания, гарантирани с възможностите</p>	<p>Брой обхванати деца и семейства им;</p>	<p>Община Елена; О ЗД/Д СП; ДЦДУ - Елена;</p>	<p>Текущ за 2015г.</p>

	<p>за социално подпомагане на действащото законодателство.</p> <p>1.3. Подкрепа на семействата в съответствие и изпълнение на основната цел на Закона за закрила на детето – отглеждане на децата в семейна среда, чрез предоставяне на услуги по превенция на изоставянето и реинтеграция на деца, чрез алтернативни услуги за деца, както и с предоставяне на финансови помощи.</p> <p>1.4. Подкрепа работата по превенция на изоставянето на деца, чрез предоставяне на широк спектър от социални услуги от ЦРИ и ДЦДУ. Разработване и реализиране на програми в тази насока – Програма „Бременност и риск“ и Програма „Обучение за добро родителстване“, „Здравна консултация за деца“.</p> <p>1.5. Предоставяне на социални услуги в общността за подкрепа</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Брой деца, при които не е допуснато настаняване, извън семейната среда на родителя. - Брой реинтегрирани деца; - Брой отпуснати соц. помощи по реда на ППЗЗД, с цел превенция на изоставянето и реинтеграция в биологичното, разширеното, осиновителното или приемното семейство; - Разработени програми; - Брой обхванати деца и семейства в тях; <p>Брой деца и семейства, с които е работено;</p>	<p>Община Елена; О ЗД/Д СП;</p> <p>Община Елена, ЦРИ, ДЦДУ и О ЗД/Д СП - Елена;</p> <p>Екип по приемна грижа – Община Елена;</p>	<p>Текущ за 2015г.</p> <p>Текущ за 2015г.</p> <p>Текущ за 2015г.</p>
--	--	--	--	--

	<p>на децата и семействата:</p> <p>1.5.1. Развитие и популяризиране на услугата „приемна грижа“ на територията на общината. Разпределение насоките за работа от ангажираните по приоритети, съобразно спецификата на дейност на всяка една от тях.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Брой извършени наблюдения на утвърдените приемни семейства и настанените деца в тях; - Брой извършени обучения и супервизии; 	<p>О ЗД/Д СП - Елена Екип по приемна грижа – Община Елена и Отдел „Закрила на детето“</p>	<p>Текущ за 2015г.</p>
	<p>1.5.2. Работа по Проект „И аз имам семейство“ – „Приеми ме“</p>	<ul style="list-style-type: none"> - нови оценени и утвърдени приемни семейства 	<p>Екип по приемна грижа – Община Елена;</p>	<p>Текущ за 2015г.</p>
	<p>1.5.3. Съгласно чл. 5а, ал. 3, т. 2 от Наредбата за условията и реда за кандидатстване и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях – за 2014 г. планираме още 2 нови приемни семейства.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Брой семейства на роднини и близки, преминали през обучение и супервизия. 	<p>Екип по приемна грижа – Община Елена и Отдел „Закрила на детето“</p>	<p>Текущ за 2015г.</p>
	<p>1.5.4. Подобряване качеството на грижи за настанените деца в семейства на роднини и близки, чрез обучения и супервизии на семействата.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Предприети действия за закриване на ДДМУИ и разкриването на предвидените социални услуги от резидентен тип 	<p>Община Елена; и О ЗД при Д“СП“</p>	<p>Текущ за 2015г.</p>
<p>2. Провеждане на процеса на реформа в грижата и спазването правата на децата, отглеждани в специализирани институции.</p>	<p>2.1. Поетапно изпълнение на заложените дейности в изготвения проект за трансформиране на ДДМУИ – Илаков рът, във връзка с Националната визия за деинституционализация.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Подадено проектно предложение за кандидатстване по проекта; -Разкриване на Защитено жилище младежи с 	<p>Община Елена</p>	<p>Текущ за 2015г.</p>

	<p>2.2. Реализиране на Проект за социално включване, насочен към подобряване на училищната готовност на деца от семейства с ниски доходи, деца от етническите малцинства, деца с увреждания на възраст от 0 до 7 г. и др., чрез стартиране на услугите в Общностен център за деца и семейства.</p>	<p>увреждания;</p> <p>-Разкриване на Общностен център за деца и семейства.</p>	<p>Община Елена</p>	<p>Текущ за 2015г.</p>
--	---	--	---------------------	------------------------

ПРИОРИТЕТ II. Здравеопазване. Подобряване здравето на децата

Цели	Дейности	Индикатори	Отговорни институции	Срок
<p>1. Разширяване на профилактичните мерки за опазване здравето на децата</p>	<p>1.1.Оптимизиране дейността на училищното здравеопазване, чрез иновативни подходи- провеждане на здравни беседи, тренинги и прожектиране на филми с цел повишаване на информираността на децата.</p>	<p>- Брой училища въвели иновативни подходи; -Брой проведени здравни беседи, тренинги и др.</p>	<p>Училищните ръководства, Медицинските специалисти</p>	<p>Текущ за 2015г.</p>

2.Повишаване на информираността на децата за разпространение на ХИВ/СПИН, болести предавани по полов път и злоупотреба с психоактивни вещества	1.2. Провеждане на кампании за борба с наднорменото тегло при децата и рисковите фактори свързани с него;	-Брой кампании;	проведени	Училищните ръководства, Медицинските специалисти	Текущ за 2015г.
	1.3. Провеждане на кампании за борба с гръбначните изкривявания.	-Брой кампании;	проведени	Училищните ръководства, Медицинските специалисти	Текущ за 2015г.
	1.4. Провеждане на кампании за борба с тютюнопушенето.	-Брой кампании;	проведени	МКБППМН; Училищните ръководства,	Текущ за 2015г.
	2.1. Провеждане на кампании за борба с тютюнопушенето	-Брой кампании;	проведени	МКБППМН, ДСП, Общинска администрация, Училища, ОПЛ	Текущ за 2015г.
	2.2.Провеждане на информационни кампании за повишаване на информираността на децата за разпространение на ХИВ/СПИН, болести предавани по полов път и злоупотреба с психо-активни вещества	-Брой кампании;	проведени	МКБППМН, ДСП, Общинска администрация, Училища, ОПЛ	Текущ за 2015г.
		-Брой кампании;	проведени		

ПРИОРИТЕТ III. Образование. Осигуряване на равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование.

Цели	Дейности	Индикатори	Отговорни институции	Срок
1. Развиване на различни видове и форми на услуги, насочени към по-пълно обхващане на децата в образователната система.	1.1 Поддържане регистъра на необхванатите ученици в учебна дейност към община Елена.	-Регистър на необхванатите ученици	Дирекция „Хуманитарни дейности“ - Елена, О ЗД/Д СП, училища	Текущ 2015г.
	1.2 Създаване на възможност за допълнително обучение на отпадащите ученици с цел включване отново в образователната система, осигуряване допълнителна педагогическата работа с деца с риск от отпадане.	-Брой деца, върнати в училище.	Община Елена; Учебни институции	Текущ 2015г.
	1.3.Обучение на учители за формиране на знания, умения и компетентности за работа в интер-културна среда.	-Брой обучени учители	Община Елена; Учебни институции	Текущ 2015г.
2. Гарантиране на социалната интеграция на децата с увреждания и подобряване качеството на грижата за тях.	2.1.Осигуряване на ресурсни учители/придружители, лични асистенти/ за подпомагане на интегрираното обучение на децата в училище и в детските градини.	-Брой деца ползващи помощ от ресурсен учител. -Включване на деца и родителите им, като потребител и личен асистент по Проект „Нови възможности за грижа“ при община Елена	РИО-В. Търново; Община Елена; Училищни институции О ЗД/Д СП - Елена	Текущ 2015г.

--	--	--	--	--

ПРИОРИТЕТ IV. Насърчаване участието на децата в доброволчеството.

Цели	Дейности	Индикатори	Отговорни институции	Срок
1. Включване на децата в доброволчески дейности за формиране на положителна нагласа към доброволчеството.	1.1 Организиране на информационни кампании в училищата и разпространение на информационни материали за доброволчеството, организиране на конкурси на тема, свързана с доброволчеството.	-Брой организирани дейности; -Брой включени деца;	Община Елена, училища	Текущ 2015г.
	1.2. „Деца помагат на деца“-култивиране у децата на чувство за солидарност с връстниците им в неравностойно положение и участие в доброволчески дейности, улесняващи интеграцията им, участие на деца в доброволчески дейности в областта на културата.	-Брой обхванати деца;	Община Елена, училища	Текущ 2015г.

ПРИОРИТЕТ V. Защита на децата от всякакви форми на злоупотреба,насилие и експлоатация.

Цели	Дейности	Индикатори	Отговорни институции	Срок
<p>1. По-добро гарантиране правата на децата, пострадали от престъпления и/или свидетели в наказателния процес и на децата правонарушители.</p>	<p>1.1. Защита на правата и законните интереси и малолетни и непълнолетни от представител на Дирекция „Социално подпомагане” - Елена при разглеждане на възпитателни дела, съдебни производства в Районен съд.</p>	<p>-Брой участия във ВД на МКБППМН. - Брой участия в съдебни заседания.</p>	<p>О ЗД/Д СП – Елена МКБППМН</p>	<p>Текущ 2015г.</p>
	<p>1.2.Провеждане на корекционно-възпитателна работа с децата, извършили противообществени прояви от МКБППМН, насочване на децата и техните родители към Консултативен кабинет към комисията, с оглед консултации от психолог и реализиране на индивидуална работа с детето.</p>	<p>-Брой деца, преминали през МКБППМН и консултативния кабинет.</p>	<p>МКБППМН</p>	<p>Текущ 2015г.</p>

2. Превенция на насилието и подкрепа за децата, преживели насилие	2.1. Функциониране и развитие на мултидисциплинарен екип на местно ниво за действие при случаи на деца жертви на насилие или в риск от насилие и при кризисна интервенция.	-Брой проведени заседания на мултидисциплинарния екип.	Община Елена, Д"СП" – Елена, РУМВР – Елена	Текущ 2015г.
	2.2. Периодични обходи за регистриране на скитащи и просещи деца.	-Брой проведени обходи; -Брой регистрирани скитащи и просещи деца;	Д"СП"-Елена, РУМВР – Елена, МКБППМН	Текущ 2015г.
	2.3. Насочване на деца, преживели насилие към кризисни центрове за деца, преживели насилие или към подходящи доставчици на социални услуги на територията на областта.	-Брой насочени деца към кризисни центрове; -Брой насочени деца към подходящи доставчици на социални услуги;	О ЗД/Д СП - Елена	Текущ 2015г.
	2.4. Контрол на посещенията на питейни заведения и осигуряване на обществен ред и сигурност на обществените места, посещавани от деца.	-Брой проведени акции; -Брой установени непълнолетни в питейни заведения;	РУМВР - Елена МКБППМН; О ЗД/Д СП - Елена;	Текущ 2015г.
3. Провеждане на активна превантивна дейност по опазване на живота и здравето на децата в движението по пътищата.	3.1. Разпространяване на подходящи за деца видеофилми и информационни материали, чиято превантивна цел е предоставяне на полезни съвети за деца и родители, разпространяване на положителни практики, водещи до намаляване броя на децата,	-Брой обхванати деца и родители.	РУМВР – Елена; Училищни институции; Родители;	Текущ за 2015г.

	жертви на ПТП.			
	3.2. Повишаване знанията на децата, чрез провеждане на беседи, викторини, състезания и изложби.	-Брой проведени беседи, викторини, състезания и изложби.		РУМВР – Елена; Училищни институции; Родители;

ПРИОРИТЕТ VI. Култура, спорт, свободно време и развитие на способностите на детето

Цели	Дейности	Индикатори	Отговорни институции	Срок
1. Достъп на всички деца до културни, спортни и туристически дейности и занимания.	1.1. Насърчаване участието на всички деца в културни дейности и дейности за свободното време, чрез мрежата от културни институции и чрез проекти – намалени цени или безплатен вход в театри, музеи, концерти, подкрепа за създаване на спектакли, концерти за деца.	Брой участия	Община Елена, училищни институции, Читалища и библиотеки, ОДК, МКБППМН, ДЦДУ, ЦРИ;	Текущ 2015г.
	1.2. Осъществяване на закрила, чрез „Наредбата за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби“.	-Брой подадени заявления	Община Елена, Училища	Текущ за 2015г.
2. Достъп на всички деца до културни дейности и дейности за свободното време.	2.1. Организиране на клубове по интереси в училищата и в обслужващите звена за осмисляне на свободното време на децата.	-Брой клубове по интереси; -Брой обхванати деца;	МКБППМН и Градска библиотека	
	2.2. Насърчаване участието на всички деца в занимания в областта на изкуството –	-Брой обхванати деца;	Община Елена; Учебни институции; Читалища; Библиотеки; ОДК	

	<p>извънкласна дейност в училища и обслужващи звена, школи, състави, клубове и кръжоци чрез мрежата на читалищата, подкрепа на проекти, свързани с деца, педагогическа дейност в културните институти, осъществяваща връзката образование – култура – курсове, творчески ателиета.</p> <p>2.3. Организиране на познавателни екскурзии в свободното време на учениците с цел опознаване на културно-историческото наследство на Р България.</p>	<p>-Брой проведени екскурзии с опознавателна цел</p>	<p>Учебни институции; Читалища; Детски градини; ОДК</p>	
--	---	--	---	--

Легенда:

ДЦДУ – Дневен център за деца с увреждания

ОЗД - Отдел "Закрила на детето"

ОДК – Общински детски комплекс

Д"СП"-Дирекция "Социално подпомагане"

МКБППМН – Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни

РИО – Регионален инспекторат по образованието

РЗИ – Регионална здравна инспекция

РУМВР- Районно управление на Министерство на Вътрешните работи

ЦРИ – Център за ранна интервенция